

opusdei.org

Al Clínic "Memòria ingènua"

Llibre escrit per Alfons Balcells Gorina (1915-2002), publicat per l'editorial La Formiga d'Or.

10/01/2011

Des del mes de desembre del 36, jo ja m'havia instal·lat de manera permanent al Cos de guàrdia de l'hospital Clínic. M'invità a fer-ho el doctor Pere Piulachs Oliva, un dels caps del servei de cirurgia d'urgències, amb qui vaig col·laborar durant tot aquell temps.

Piulachs era set anys més gran que jo. Havia acabat la carrera el 1931. Segons s'explica, la brillantor de les seves notes acadèmiques era deguda al fet que estudiava sempre, fins i tot quan anava pel carrer. A l'època que jo el vaig conèixer, continuava estudiant de valent, i preparant la tesi doctoral.

(Després, el 1938, Piulachs seria arrestat per suposada conspiració i tancat primer al vaixell-presó *Uruguay*, i després a Montjuïc. La seva conspiració devia obeir al fet que alguna vegada, en efecte, vam tenir missa en una de les habitacions de la residència de metges. El sacerdot clandestí que les celebrava em deixava en acabat una capseta de pastilles, amb algunes formes consagrades, perquè pogués dur la comunió a algun dels hospitalitzats que ho demanaven, i que coneixíem prou bé per poder refiar-nos-en. El doctor Piulachs, per sort, va

sobreviure. Poc després d'acabar-se la guerra va ser catedràtic de cirurgia, primer a Santiago i Saragosa, i a partir del 43 a Barcelona mateix, on va morir l'any 1976.)

Vaig aprendre'n molt, durant els set mesos que vaig passar al Clínic. Ningú no ens molestava, gairebé, i es treballava molt de gust. M'estava allà dia i nit, vivint en una petita cambra, i participava com a "alumne intern de guàrdia" –aquest era el meu títol oficial– en totes les intervencions que feien els tres equips que es rellevaven en el servei d'urgències: vaig col·laborar en tota mena de cirurgies i d'operacions de traumatologia, en tècniques d'anestèsia, en ajuda de camp.

N'hi havia dos més, d'alumnes interns com jo: l'Alfons Gregorich i en Josep Sindreu. A vegades, els caps de cada un dels equips que feien els

torns d'urgències –Usúa, Broggi i l'esmentat Piulachs– ens deixaven fer a nosaltres sols alguna intervenció menuda, i ens en sortíem prou bé. Jo, que pensava ser internista, estava rebent allà, en plena guerra, una formació mèdica interdisciplinària de primera qualitat. Hi havia també en Massons, que era una mica més gran que nosaltres i que ja havia acabat la carrera. Era el segon d'en Piulachs, i fou qui el substituï quan aquest caigué en desgràcia. Amb en Piulachs i en Massons anàvem a escoltar la ràdio d'amagat, de tant en tant, per saber com evolucionaven les coses a l'exterior.

Una vegada va presentar-se una patrulla de la UGT al cos de guàrdia, i ens van comminar a pagar la quota del sindicat, amb l'amenaça que si no ho fèiem ens denunciarien per “manca dels permisos corresponents” i ens farien fora de l'hospital. A cal Gregorich conserven

la requisitòria de la UGT. Allò anava així, aleshores. Vam pagar la quota i ens van deixar en pau.

De tant en tant me n'escapava, del Clínic, i anava a veure els pares. La majoria de les vegades, però, eren els pares que em venien a veure. En una de les seves visites, asseguts tots tres al matalàs que tenia a la meua habitació, els vaig llegir uns versos d'en Gabriel y Galán, que era la meua lectura poètica d'aquells dies. Quan sortia, feia altres activitats, molts cops relacionades amb la professió. Per exemple, vaig assistir a força sessions d'un curs de psiquiatria, impartit pel doctor Mira, director aleshores de l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona, i poc després cap dels serveis psiquiàtrics de l'exèrcit republicà. El curs tingué lloc a l'escola de Jesús-Maria, que aleshores evidentment no es deia així, ni era una escola, sinó que funcionava com a manicomi. (Molt a

la vora del Jesús-Maria, al carrer del Císter, hi havia el psiquiàtric Nova Betlem, que dirigia el doctor Ot Moles i Ormella. El vaig conèixer uns anys després, en travar amistat amb el seu fill, també metge i, després, sacerdot.)

Fèiem de tant en tant, metges, ajudants i infermeres, alguna sortida col·lectiva per orejar-nos. S'hi apuntaven, en aquestes excursions, altres professionals que també treballaven al Clínic. Un cop vam anar a Castelldefels a fer un dinar. Hi venia el doctor Sala Roig, a més dels habituals. La paella ja era gairebé a punt, i a mi, que em semblava que allò s'estava socarrimant massa, se'm va acudir remenar-ho amb el cullerot. Quins crits em van fer! Els havia fet malbé l'àpat, és clar.

Fins i tot música, vaig aprendre en aquell temps. Un dels dies vam anar uns quants a casa d'una de les

infermeres, la Maruixa Pons, a escoltar uns discos. La Maruixa ens tractava com a fills, als interns, i de tant en tant ens duia unes ampolles de llet. No és que passéssim moltíssima gana, però tampoc no anàvem gaire grassos. A casa la Maruixa, aquell dia, em vaig enamorar de Txaikovski, sobretot de la cinquena simfonia, no sé si perquè no ho coneixia i em va agradar realment molt, o per les circumstàncies, que van magnificar l'experiència. El fet, però, és que des de llavors tinc gravats tots els moviments d'aquesta simfonia, i l'he escoltada sempre sense cansar-me'n.

En aquells mateixos mesos, vaig tornar a prendre contacte amb el pare Evangelista de Montagut, un dels pocs caputxins que sobrevisqueren a la matadissa del convent de Pompeia. L'amistat que havia travat amb ell, junt amb el seu afany proselitista i també la

necessitat que sentia jo aleshores de tenir com més assegurances espirituals millor, van fer que ingressés al Terç Orde dels caputxins, a través del qual els laics es comprometien a participar, dins les seves possibilitats i circumstàncies, de l'espiritualitat franciscana originària: la pobresa integral i l'evangelització. El pare Evangelista em donà les insígnies corresponents: un cinyell de corda per dur al voltant de la cintura, i un escapulari de roba. I em va dir que les havia de portar sempre al damunt. I em vaig aficionar a llegir la traducció que havia fet Carner de les *Floretes* de sant Francesc.

Poc després, el desembre de 1937, cridaven també a files l'Albert i en Ton. La família decidí llavors que els dos germans no es presentessin a la caixa de reclutes, i com que aquesta rebequeria comprometia també el germà gran, en Santi desertà.

Els pares hagueren de mudar altra vegada, ara al carrer Calaf 17, i amb identitat falsa: es feien dir Ballester. La resta de la guerra van passar com un matrimoni sense fills, ja que els dos germans petits entraren a la casa subreptíciament, a la nit, sense que ningú no els veiés, i romangueren allà amagats durant tot l'any llarg que va durar encara la guerra a Barcelona. Mentrestant, en Santi s'amagà uns mesos en una altra casa, amb la família de l'abans citat aparellador del pare, Nieto Puchol, fins que, descobert, no tingué cap més remei que entaforar-se amb els altres, al pis de Calaf, fins al desembre del 38.

De tots aquests darrers trasllats, però, jo no en vaig saber res del cert, només indicis, fins al gener de 1939. Jo vaig marxar de Barcelona deixant tota la família a la nostra casa de Balmes, un cop que en Santi tornà de Barbastre.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/al-clinic-
memoria-ingenua/](https://opusdei.org/ca-ad/article/al-clinic-memoria-ingenua/) (12/04/2026)